

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput IV. Catholicum dogma perpetua Patrum traditione roborari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83684](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83684)

CAPUT IV.

Catholicum dogma perpetua Patrum traditione
roborari.

SUMMARIUM.

1. Sententia Catholicorum probatur ex S. Justino M. Irenæo, Tertulliano, Origene, Cypriano.

2. Item ex Lactantio, & aliis.
3. Item ex Hilario, & aliis.1.
Sententia
Catholico-
rum.Roboratur
ex Dialogo
S. Mart. Ju-
stini.

Ex Irenæo.

Ex Tertul-
liano.

QUAMQUAM nihil est apud hæresum propugnatores solemnè magis, & usitatus, quam Patrum contemnere documenta, ac Sociniani præsertim fulgidissimis Ecclesiæ luminibus præferre audent nonnullos à fidelium cœtu dejectos, lucifugas, atque tenebriones: attamen cum veritatis argumentum sit invictissimum, universorum, præsertim doctrina, probitate, & cæterorum estimatione præstantium in eodem dogmate consensus & conspiratio, atque hinc percipiant orthodoxi teneri à se antiquam, & Apostolicam traditionem; hoc loci, brevi, quantum fieri poterit, prædecessorum nostrorum sententiam investigabimus. Ac primo S. Martyr Justinus in dialogo, quem habuit cum Tryphone scribit Christum ex omni mortali genere omnium maledictionem suscepisse: in Epist. ad Diognetum ait Deum dedisse proprium filium pretium redemptionis pro nobis: & in respons. ad q. xcix. ad orthod. si tamen hoc opus Justino jure adscribitur, docet etiam victimas ratione carentium animalium ex divina benignitate ita acceptas, perinde atque animam suam hoc modo legis prævaricator offerret: ubi aperte traditur substitutio, quam in veteribus sacrificiis perperam negant Sociniani. Irenæus lib. iv. adversus hæres. cap. 18. sive ex distinct. Massuet. 8. scribit Christum summi Sacerdotis operam perfecisse, moriens ut exsiliatus homo exiret de condemnatione: quo in loco annotavit Feuard. ex Hebræorum lege mortuo Pontifice exules domum rediisse. Habes autem istic paucis verbis expressam redemptionem, & peractum à Christo Sacerdotis munus in morte. Ait ibidem Irenæus Christum propitiassè pro hominibus Deum. Fugit tam insignis locus comprobans veram redemptionem, sacrificium Christi, & sanguinis ejus placamentum, tam Grotium, quam illius recentiores expilatores. Vide & lib. v. cap. 21. ubi multa de Sathana, qui captivum duxerat hominem, facta per Christum alligacione, Tertullia-

ni adversus Judæos cap. 13. est præclara sententia: *Hunc enim oportebat pro omnibus gentibus fieri sacrificium, qui tanquam ovis ad victimam ductus est, & velut agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit os suum.* Origene innumera extant loca: Hom. 3. in Levit. demonstrat quomodo sacrificium Pontificis fuerit mortis Christi figura. Hom. iv. in Num. scribit: *Si non fuisset peccatum, non necesse erat Filium Dei agnum fieri, nec opus fuerat eum in carne positum jugulari, sed mansisset hoc, quod in principio erat, Deus Verbum.* Verum quoniam introit peccatum in mundum, peccati autem necessitas propitiationem requirit, & propitiatio non fit nisi per hostiam necessarium fuit provideri hostiam pro peccato. In primo autem contra Celsum, Christum comparat iis, qui sponte se morti devoverunt ad averuncandam grassantem in sua patria pestilentiam, & qui ultronea morte obita pro republica totos populos, totasque gentes à calamitatibus liberarunt: additque traditum fuisse, utpote purum, pro omnibus, qui peccaverant. Cyprianus de Lapsis pag. 378. *Veniam peccatis, quæ in ipsum commissa sunt, solus potest ille largiri, qui peccata nostra portavit, qui pro nobis doluit, quem Deus tradidit pro peccatis nostris.* Idem in Epist. ad Fortunatum ait Christum passum pro alienis peccatis. Carmen de Passione Domini Lactantio attributum sic incipit:

Quisquis ades, mediique subis in limina templi,

Siste parum, infontemque tuo pro crimine passum

Respice me, me conde animo, me in pectore serua.

Idem Lactantius lib. iv. de vera Relig. & sap. cap. 25. scribit: *Discant igitur homines & intelligant quare Deus summus, cum legatum & nuntium suum mitteret, ad erudiendam præceptis justitiæ suæ mortalitatem, mortali voluerit eum carne indui, & cruciatu affici, & mor-*

Ex Origene.

Ex Cypriano.

2.
Ex Lactan-
tio & aliis.

te

te multari. Eusebius Cæſar. lib. 1. de-
monſtr. Evang. cap. 10. erudite de ſacri-
ficiorum origine pertractans ratione, &
auctoritate divina demonſtrat in ſacri-
ficiis brutorum animam, pro anima homi-
num fuiſſe oblatam, & ideo unumquem-
que, dum ſacrificabat, capiti victimæ
manus habuiſſe injectas, quaſi pro ſuo
capite hoſtiam exhibuiſſet; ſublatisque
antiquis ſacrificiis veniſſe Chriſtum Dei
inſtar pecudis pro toto genere humano in-
terficiendum. Hinc inferit ideo dici
Agnum Dei, qui tollit peccata mun-
di, & eſſe magni æſtimandum pro redi-
mendis pretium, pro toto mundo pia-
culum, pro anima cunctorum hominum ſa-
crificium, pro omni macula, & peccato
puriſſimam hoſtiam. Et in præf. ad lib.
x. oftendit Chriſtum dici agnum de no-
ſtro grege aſſumptum, ductum ad cæ-
dem, oblatumque pro reliquis cognatis
agnis, & pro omni humano grege, Deo
victimam. Proximo capite primo ad
hunc modum loquitur: Ceterum non
modo rebus his geſtis Dei Agnus, verum
etiam pro nobis tormenta paſſus, ſuppli-
cioque affectus, quo ipſe quidem dignus
minime erat, ſed nos ipſi propter mul-
titudinem peccatorum, ut peccata nobis
dimitterentur auctor extitit: utpote qui
pro nobis & mortem ſubierit, & verbera,
& probra, & contumelias, quibus nos
digni eramus, in ſe ipſum tranſulerit:
& execratio pro nobis factus, execratio-
nem, qua nobis debebatur ad ſe ipſum at-
traxerit. Hæc aliaque plura ab Eusebio
ſacris literis confirmata ſuppeditabant
ſtudioſo lectori adverſus hæreticorum
tela clypeum munitiſſimum. Sequitur
beatiſſimus Athanaſius, qui de Incarnat.
Verbi Dei, adventus Chriſti cauſis lucu-
lenter expoſiſtis, num. 9. inquit: Hinc
corpus, quod ſibi accepit, velut hoſtiam,
& victimam omni puram macula morti
offerendo, id quod debebatur, in morte
ſolvit: & num. 10. Mortem, in quam
illi incurrerant, proprio oblato corpore
delevit. Et infra: Idcirco ipſum Ver-
bum ſibi corpus accepit, ut victimam pro
ſimilibus corporibus fieret. Ac num. 21.
Mortuus eſt, ut pretium pro omnibus
ſolveret.

cui venditur peccatum eſt: quia Chriſtus
& de peccato redemit, & anima ac cor-
poris eſt redemptor. In Pſalmum cxxxv.
num. 15. Redemit nos, cum ſe pro peccatis
noſtris dedit, redemit nos per ſanguinem
ſuum, per paſſionem ſuam, per mortem ſuam,
per reſurrectionem ſuam. Hæc magna vitæ
noſtræ pretia ſunt. Magno enim, ait Apo-
ſtolus, pretio redempti eſtis: & redempti
ab inimicis, à diabolo, ab angelis ejus,
à filio perditionis, à principibus aëris, à
mundi potentibus, ab inimica morte.
Optatus Milev. lib. 111. de Schiſmate
Donatiſt. num. xi. Quis eſt ille neſcio
quis angelus, qui mundinas fecit anima-
rum, quas ante ejus adventum diabolus
poſſidebat? has ſanguine ſuo Chriſtus Sal-
vator noſter redemit, Apoſtolo dicente,
Empti enim eſtis pretio magno. S. Baſilius
in Pſalm. xlviii. Quid enim uſquam
tanti eſt momenti, quod homo poterit dare
pro redemptione animæ ſuæ? Inventum
tamen unum eſt pro omnibus ſimul homi-
nibus dignum pretium, nempe ſanctus,
& omni pretio ſuperior pretioſus ſanguis
Domini noſtri Jeſu Chriſti, quem pro no-
bis omnibus effudit: quamobrem pretio
ſumus empti. Gregorius Nyſſenus ma-
gni Baſilii frater in libro de Chriſtiana
perfect. ad Olympium docet ab Apoſto-
lo appellari Chriſtum ἀνταποδοῦν, re-
demptionem, quia ſeipſum ut nos redime-
ret pretium dedit; probatque ex hac pre-
tii ſolutione, illum nos à morte à ſe per
vitam coemptos propriam ſibi poſſeſſio-
nem effeciſſe. Ambroſius de fuga ſæculi
cap. 7. num. 44. Ideo ergo ſuſcepit Jeſus
carnem, ut maledictum carnis peccatri-
cis aboleret; & factus eſt pro nobis ma-
ledictum, ut benedictio abſorberet ma-
ledictionem, integritas peccatum, indul-
gentia ſententiam, vita mortem. Suſce-
pit enim & mortem, ut impleteretur ſen-
tentia, ſatiſſeretur judicatio: Maledictum
carnis peccatricis uſque ad mortem.
Idem de Joſeph Patriarcha cap. 4. num.
19. Pretio igitur noſtrum debitum, non
ſua ara contraxit, chirographum ſuſtu-
lit, ſeneratorum removit, exiit debi-
torem: unus exſolvit, quod ab omnibus
debeatur. Non licebat nobis exire ſer-
vitio. Suſcepit hoc ille pro nobis, ut
ſervitutem mundi repelleret, libertatem
paradiſi reſtitueret, gratiam novam con-
ſortii ſui honore donaret. Et lib. vii.
in Lucam num. 117. Etenim adverſarius
tquam captiva mancipia villoris pretio
æſtimationis addicit: at vero Dominus
tquam ſpecioſa ſervitia, qua ad ima-
ginem & ſimilitudinem ſui fecit, idoneus
ſui operis æſtimator magno pretio nos re-
demit, ſicut ſanctus Apoſtolus dixit:
Empti

3.
Ex Hilario
& aliis.

Hilarius Pictavorum Episcopus in
Pſalm. lxiiv. num. 4. ait: Scientes tan-
dem vetera delicta, & antiquæ impieta-
tis crimina Deo propitiandæſſe per Chri-
ſtum. Ipſe enim ſecundum Apoſtolum no-
ſtra placatio eſt, &c. In cap. x. Matth.
n. 18. Et quidem, quæ ſub peccato ven-
dita ſunt, redemit ex lege Chriſtus: ergo
quod venditur, corpus & anima eſt; &

Empti enim estis pretio magno. Et bene Magno, qui non aestimatur aere, sed sanguine, quia pro nobis mortuus est Christus, qui pretioso nos sanguine liberavit, &c. Epiphanius lib. 11. h. 1v. quæ est Melchisedechianorum, num. 4. de Christo inquit: Qui sacerdotale Patri suo munus offert, accepta ex natura hominum massa, ut pro nobis Sacerdos secundum ordinem Melchisedech successionem omnem carentem constituatur. Manet enim, & assidue dona pro nobis offert. Imprimis quippe semetipsum obtulit, ut perfectiore, vivaque pro totius mundi salute mactata hostia, veteris Testamenti sacrificium aboleret. In quo quidem ipse victima fuit, ipse sacrificium, ipse Sacerdos, ipse altare, ipse Deus, ipse homo, ipse Rex, ipse Pontifex, ipse ovis, ipse agnus, &c. Hieronymus in cap. 111. Isaia Tom. 111. pag. 384. Quod enim nos pro nostris debebamus sceleribus sustinere, ille pro nobis passus est, pacificans per sanguinem crucis suæ, sive quæ in terra, sive quæ in cælis sunt. Infra: Qui igitur oblatus est Pilato, quia ipse voluit, & non respondit, ut patibulum pro nobis damnatus ascenderet, ipse sicut ovis ad occisionem ductus est. Ac paucis interjectis: Hic agnus est, in cuius typo immolabatur agnus, cuius cruor linitus in postibus exterminatorem fugabat Egypti, qui non solum sanguine suo nos redemit, sed & lanis operuit, ut algentes infidelitate sua veste calefaceret. Et prope finem ejusdem capituli: Peccata enim nostra portavit in corpore suo, ligno crucis affigens ea, ut deleat chirographum, quod diabolo & angelis illius feceramus, scriptum manibus animæ, id est, operibus ejus. Sanctus P. Augustinus in Psalm. xlv. num. 5. Venit redemptor, & dedit pretium; fudit sanguinem suum, emit orbem terrarum. Quæritis quid emerit? Videte quid dederit, & invenite quid emerit. Sanguis Christi pretium est. Tanti quid valet? Quid, nisi totus orbis, quid, nisi omnes gentes? In Psalmum cxxix. num. 7. Sacerdos noster à nobis accepit quod pro nobis offerret. Accepit enim à nobis carnem: in ipsa carne victima factus est, holocaustum factus est, sacrificium factus est. In passione sacrificium factus est: in resurrectione innovavit illud, quod occisum est, & tanquam primitias tuas dedit Deo, &c. Vide lib. 1v. contra duas Epist. Pelagian. cap. 4. num. 8. & contra Faustum lib. xiv. cap. 4. Joannis Chrysostomi, Gregorii Magni, Leonis aliorumque sententiæ duobus præcedentibus capitibus sunt productæ. Cyrilli Alexan-

drini præclara testimonia, & ad revincendam quamdam cavillationem Fausti Socini satis idonea, proferam proximo capite ad 3. opposit. Dignissima lectus est D. Paulini Epist. 1v. ad Severum pag. edit. Plantiniana 52. & Bernardi cxc. ad Innocentium cap. 5. & 6. nunc inter Tractatus Tom. 1v. pag. 114. Venantius Honorius Clementianus Fortunatus secundum de Cruce Domini librum sic auspicatur:

*Crux benedicta nitet, Dominus qua
carne pendit,*

*Atque cruore suo vulnera nostra
lavit.*

*Mitis amore pio pro nobis victima
factus,*

*Traxit ab ore lupi, qua sacer
Agnus oves:*

*Transfixis palmis ubi mundum à
clade redemit,*

*Atque suo clausit funere mortis
iter.*

*Hic manus illa fuit clavis confixa
cruentis,*

*Qua eripuit Paulum crimine, mor-
te Petrum.*

Expressissimis hisce SS. Patrum testimoniis collustrantur quæ de sacris literis, earumque sensu diximus paulo supra, simulque nefassissima FF. Polenorum hæresis firmissimo Orthodoxorum consensu revincitur. Nam inepte redemptionis adstruitur metaphorica, ubi intervenit magnum pretium, ubi solvitur debitum, ubi satisfit iudicatio: audacter denegatur sacrificium Crucis expiatorium, in qua incontaminatus agnus se ipsum pro nobis obtulit, ductus tanquam ovis ad victimam, holocaustum factus, & pro totius mundi salute mactata hostia: impie ac temere substitutionem, ac surrogationem Christi pro iniquis inficiantur Sociniani, si ipse peccata nostra portaverit, execrationem ad seipsum attraxerit, supplicia, quibus nos eramus digni, in semetipsum transfulerit. At Patres Orthodoxi disertissime affirmant in humani generis redemptione magnum intercessisse sanguinis Christi pretium, eoque emptæ corpora & animas peccato vendita: luculentissime tradunt Christum Dei Agnum factum in cruce hostiam, victimam, sacrificium, holocaustum, ac pro toto mundo piaculum: apertissime docent Unigenitum Dei Filium omnium maledictionem suscepisse, verbera, probra, & contumelias tolerasse, pro nobis affectum cruciatu, pro nobis interfectum, pro nobis mor-

morte multatum. Itaque Sociniani inepte adſtruunt Redemptionem impro- priam, & metaphoricam: audacter ne- gant ſacrificium Crucis expiatorium; &

impie ac temere inſiciantur mortis Chri- ſti pro nobis ſubrogationem, atque ſub- ſtitutionem.

C A P U T V.

Fauſti Socini referuntur, & refutantur ſophiſmata.

S U M M A R I U M.

1. & 2. Objeſtio ex ſcriptura deſumpta ſolvitur.
3. & 4. Objeſtio ex conceptu redemptionis deſumpta ſolvitur.

5. & 6. Objeſtio ex verbis: *portare peccata*, deſumpta ſolvitur.
7. 8. & ſeqq. Solvuntur reliquæ objeſtiones.

1.
Objicitur 1.

A Tobjicit Fauſtus: Chriſtus non ideo hominum Servator eſt, quia illos redemit ſolutio pretio, ſed ob alias cauſas à divina Scriptura aperte commemoratas. Prima eſt, quod nobis viam ſalutis annuntiaverit; ideo nam- que dicitur miſſus, ut teſtimonium red- deret veritati, & prædicaret Evange- lium. Ita legitur Marci 1. 38. Lucæ iv. 18. 19. 43. Joan. xviii. 37. Atque hinc appellatur Apocal. 1. 5. *Teſtis fidelis*, & dicitur ab Apoſtolo in prima ad Tim. ii. 6. & vi. 13. *teſtimonium temporibus ſuis*. Id vero ſublimiori titulo compe- rit Chriſto, quam Apoſtoliſ; nam ille *teſtis* ſimpliciter dicitur, iſti autem Act. 1. 8. *teſtes* tantummodo *Jeſu Chriſti*, propterea quod non propriam, ſed Chri- ſti doctrinam prædicaverint: quare non elidunt Socini argumentum, qui Apoſto- lorum exemplo nituntur oſtendere re- demptionem nihil aliud importare, quam æternæ ſalutis annuntiationem. Deinde appellatur Chriſtus Salvator hominum, quia veritatem confirmavit ſanguinis ef- fuſione: nam ob eam rem præioſus ille ſanguis dicitur ſanguis *novi fœderis*, Matth. xxvi. 28. & ad Hebræos xii. 20. nimirum quia meliora annuntiat, ac loquitur, quam ſanguis Abel, ut Apo- ſtolus ibidem ait cap. xii. 24. Conſtat etiam ex cap. xxiv. Exodi verſu 8. in vetere fœdere ſanciendo effuſum ſangui- nem, quod & præſcarum gentium ſerva- vit conſuetudo. Fruſtra reponeres id in Martyres etiam quadrare; cum hi ſanci- tum à Chriſto fœdus confirmarint, id- circo appellati Act. xx. 11. 26. & Apoc. vii. 17. *Teſtes Jeſu Chriſti*. Tertio ſacræ literæ appellant Chriſtum homi- num Servatorem, quia mortuus eſt, ut ipſum imitantes conſequamur æternam vitam: quod expreſſe docet Apoſtolus ad Rom. xii. 13. ad Eph. iv. 20. & Petrus 1. Epiſt. 11. 21. Præterea dicitur Chriſtus Redemptor noſter, quoniam reſurgens à mortuis nos in fide & juſti- ficatione firmavit. Videatur Apoſtolus

R. P. Berti Theol. Tom. V.

ad Rom. vi. 5. ad Corinthios prima, vi. 14. ad Eph. 11. 6. ad Philipp. 111. 12. Ratio manifeſta depromitur ex quo per reſurrectionem declaratus filius Dei firmiorem nobis fidem ingeneraverit. Videſis Joan. xx. 31. Act. xii. 33. Apoſt. ad Rom. 1. 4. Tandem Chriſtus Reparator eſt noſtri, quia nobis æter- nam vitam daturus eſt, ut colligitur ex Matth. xxviii. 18. Joan. xvii. 2. ad Hebræos iv. 14. Cum tam apertas cau- ſas Scriptura proferat, cur Chriſtus di- catur Reparator humani generis, quid neceſſum eſt recurrere ad exhibitam ſa- tisfactionem, ad ſolutionem pretii, ad pœnarum ſubrogationem?

Reſpondetur nihil concludi pro Soci- no, etiamſi omnia quæ hætenus obje- cta ſunt, concedantur. Quæ enim inepta magis, & inutilis conſecutio, quam hæc Sociniana, Servator noſter vitam annuntiavit æternam, fœdus ſancivit novum, reſurrexit ne vana eſſet fides noſtra, nobisque ſalutem impertitur; ergo nos ſoluto pretio non redemit? Imo ſi ob auctoritatem Scripturarum ſan- ctarum, quæ in antecedenti præmittuntur, vera ſunt; veriſſimum eſt etiam nos à Chriſto fuiſſe magno pretio cœmptos, pretioſum ipſius ſanguinem eſſe *hytrum*, ac ſatisfactionis medium, & pro nobis immaculatum Agnum fuiſſe in cruce ma- ctatum, hoſtiam ſacrificium, placamen, id pariter ſacris literis conſtantibus: in quibus ſi propria ſatisfactio erat nobis ſignificanda, quæ verba magis idonea uſurpare poterant divinitus aſſati Scri- ptoribus? Poterant aſſerere Chriſtum pro nobis dediffe animam ſuam, fuiſſe ſan- guinem, ſolviſſe pretium? Affirmare ſa- ctum pro nobis *maledictum*, portaviſſe pec- cata noſtra, fuiſſe prævaricationibus noſtris percuſſum ac vulneratum? De- monſtrare nos ejus morte à dæmonis po- teſtate erutos, reconciliatos Deo, à pec- catorum inquinamento expiatis? Aſſue- runt, aſſimarunt, demonſtraverunt. Pro- priam ergo redemptionem fruſtra Socinia-

2.

Reſponde-
tur.

ii

ni